

2019 - 2020

PROGRAMMA 75 JAAR BEVRIJDING!

 gemeente Steenbergen *herdenkt*

HERDENKEN EN VIEREN

In 2019 is het 75 jaar geleden dat West-Brabant werd bevrijd in de Slag om de Schelde. Na een zware strijd van vijf weken met aan beide kanten duizenden slachtoffers was de Scheldtemonding vrij, zodat de geallieerden de haven van Antwerpen konden gebruiken. Alleen daardoor kon de verdere bevrijding van West-Europa worden gerealiseerd. Het laatste, zware gevecht in het Brabantse deel van deze slag vond plaats in onze gemeente, vooral bij Welberg. Vanwege die zware strijd en de vele slachtoffers, ook bij het vergissingsbombardement op Dinteloord, leeft de Tweede Wereldoorlog in onze gemeente nog volop.

Nog steeds weten velen wat de vrijheid heeft gekost, een prijs bitter en wreed. Maar ondanks het verdriet leert die prijs ons ook om er zorg voor te dragen dat die offers niet voor niets zijn geweest. Immers, het zijn de schouders van de offers van toen waar wij in vrijheid op staan. Die vrijheid moeten wij, jong en oud, dragen en koesteren. Daarom heeft een werkgroep met vertegenwoordigers uit bijna alle kernen van de gemeente een programma samengesteld om de bevrijding en haar slachtoffers te herdenken en te vieren. U bent van harte uitgenodigd daarin deel te nemen.

Angelo Somers
Voorzitter werkgroep 75 jaar bevrijding Steenberg

13.9 HERDENKING ALGONQUIN REGIMENT

📍 **Bevrijdingsmonument "de Klok", Welberg** (avond)
Stichting Bevrijdingsmonument Welberg

Het Algonquin regiment is één van de Canadese legeronderdelen dat gestreden heeft voor de bevrijding van Welberg en Steenberg. Circa 30 Leden van het regiment komen in de avond bijeen bij bevrijdingsmonument de Klok om de slachtoffers te herdenken.

19.9 HERDENKING GIBSON & WARWICK

📍 **Propeller monument, Stadspark Steenberg** (ochtend)
Gummarusschool

In de ochtend leggen scholieren van de Gummarusschool een krans bij het monument voor beide vliegeniers in het Stadspark te Steenberg. Tegelijkertijd start een estafette langs alle basisscholen in de gemeente. Een historische legertruck bezoekt de scholen met een verteller die een verhaal vertelt over het belang van bevrijding en vrijheid. De truck neemt ook een tijdscapsule mee waar iedere school een boodschap in achterlaat. De tijdscapsule wordt tijdens de toertocht van 26 oktober begraven bij het oorlogsmonument op het Kerkplein in Steenberg en pas over 25 jaar weer geopend, bij de viering van 100 jaar bevrijding.

📍 **Begraafplaats Steenberg** (19.00 uur)
Stichting Wings to Victory

Om 19.00 uur vindt een herdenkingsplechtigheid plaats bij het grafmonument van Gibson en Warwick. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan de andere geallieerde vliegeniers die op het grondgebied van de gemeente Steenberg zijn neergestort.

Na de herdenking is er een samenkomst voor belangstellenden in de Wallevis te Steenberg.

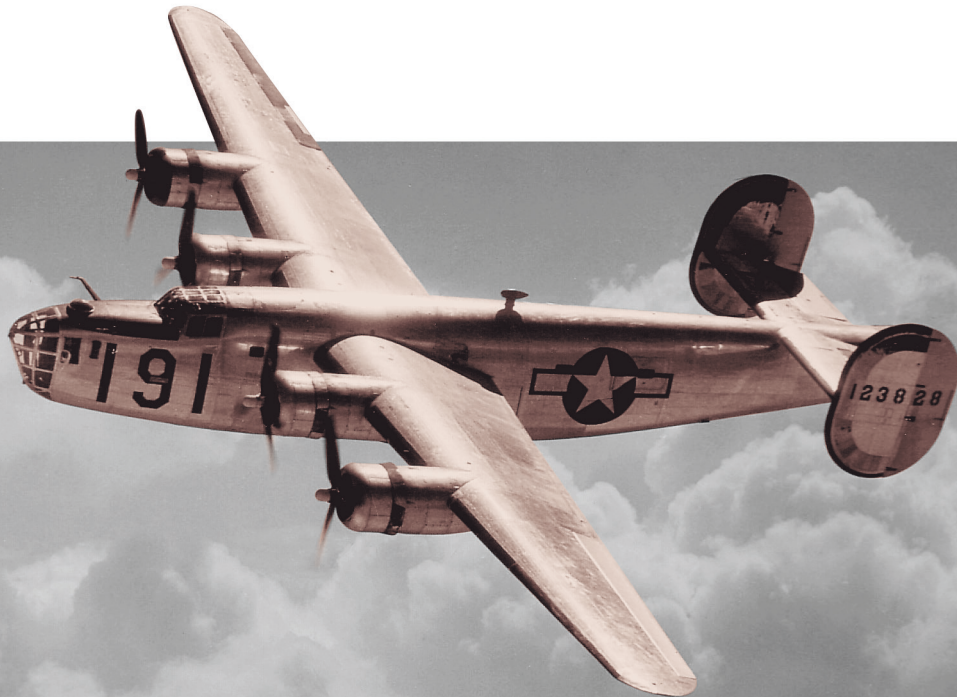

20.9 ONTHULLING PLAQUETTE VLEGENIERS

📍 **Het Benedensas, de Heen / Dinteloord** (15.00 uur)
Stichting Studiegroep WO II regio Dinteloord

Op het grondgebied van de gemeente Steenberg en zijn tijdens de oorlogsjaren veel vliegtuigen neergestort. Alleen al rond Dinteloord is een tiental locaties bekend. Op vrijdag 20 september onthult de Studiegroep aan de Dinteloordse zijde van het Benedensas een informatiepaneel en plaque voor al deze omgekomen vliegeniers.

Zo stortte er op 22 februari 1944 een Amerikaanse B-24 Liberator neer nabij de Dintelse Gorzen. De gehele 10-koppige bemanning kwam hierbij om het leven. Negen van hen zijn nog altijd vermist. Naar verwachting zal deze onthulling worden bijgewoond door enkele nabestaanden van één van de vermiste bemanningsleden.

21.9 BEVRIJDINGSconcert "TOTAL VERRÜCKT!"

📍 **Gummaruskerk, Steenberg** (19.00 uur)
ABS mannenkoor i.s.m. andere verenigingen

Een avondvullend programma met muziek, historische beelden en verhalen uit de oorlogstijd en de bevrijding. De organisatie is in handen van ABS mannenkoor. Met medewerking van The Andrew Darlings (de hits van de Andrew Sisters), El Passionatos (de liedjes van Johnny en Jones uit concentratiekamp Westerbork), het Ritmisch Koor Dinteloord, Harmonie St. Caecilia uit Kruisland en vertellers van A.M. de Jong Toneel uit Nieuw-Vossemeer.

Kaarten voor het concert zijn verkrijgbaar bij Primera de Gilles, Kaaistraat 49 en alle deelnemende verenigingen. (kosten € 5,- incl. 1x koffie/thee)

26.9 THEATERVEROORSTELLING "OORLOGSGEHEIMEN"

📍 **Het Podium, basisschool Maria Regina**
Samenwerkingsverband basisscholen

Theatervoorstelling Oorlogsgeheimen gaat over geheimen, helden en angsten. Over vriendschap, liefde en herinneringen. Hoofdpersoon is de elfjarige Tuur die vaak terugdenkt aan de oorlog. Er worden twee voorstellingen gegeven voor de kinderen van de groepen 7 en 8 van alle Steenbergse basisscholen.

28.9 BEVRIJDINGSMARS BRABANTSE WAL

📍 **Start Ossendrecht, finish Dinteloord**
Stichting Suikerstad Sportief Dinteloord

De Stichting Suikerstad Sportief uit Dinteloord organiseert een lange afstandswandeling over de Brabantse Wal van 44 km, verwijzend naar het bevrijdingsjaar 1944. Deze herdenkingswandeling start in Ossendrecht, passeert locaties die een rol hebben gespeeld in de Slag om de Schelde en eindigt in Dinteloord. Iedere deelnemer ontvangt een speciale, unieke herinneringsmedaille.

De tocht is een eerbetoon aan de gevallen van het 1e Canadese Legerkorps (vnl. Britse, Poolse en Canadese militairen) en omgekomen burgers, die ten gevolge van de Slag om de Schelde én de bevrijding van West-Brabant in 1944 het leven lieten. Onderweg passeert u diverse monumenten, herdenkingspunten, begraafplaatsen en voormalige gevechtsgebieden.

OKTOBER '19

OKT & NOV EXPOSITIE HOLLE ROFFEL, KRUISLAND

📍 **Kruisland**
Ambachts- en gereedchapsmuseum de Holle Roffel

Ambachtsmuseum De Holle Roffel uit Kruisland organiseert in het eigen museum een tentoonstelling met historisch materiaal en voorwerpen uit de Tweede Wereldoorlog.

1.10 T/M 2.11 ETALAGEKUNST "VREDE EN VRIJHEID"

📍 **Etalages centrum Steenbergen**
Kunstforum Steenbergen

Het Kunstforum Steenbergen laat kunstenaars uit de gemeente werk exposeren in winkletalages te Steenbergen met als thema vrede en vrijheid.

5.10 BUNKERTOUR 🚲 🚗

📍 **Start parkeerplaats Benedensas, De Heen** (14.00 uur)
Heemkundekring De Steenen Kamer

Een tocht onder leiding van deskundige gidsen langs de bunkers bij De Heen en langs de A4. Sommige bunkers kunnen bezichtigd worden. Opgeven is niet nodig, wel eigen vervoer meenemen.

9.10 SCHOLENSTRIJD: WEET WAAR JE WOONT

📍 **Gemeentehuis Steenbergen**
Werkgroep Weet Waar Je Woont

De game "Weet waar je woont" is gemaakt voor jongeren in de gemeente Steenbergen. Zij moeten daarin vragen beantwoorden over geschiedenis, erfgoed en landschap van de gemeente. Jaarlijks vindt een krachtmeting plaats tussen de basisscholen uit de gemeente voor de wisselbokaal Weet waar je woont. In het bevrijdingsjaar staat deze scholenwedstrijd in het teken van de Tweede Wereldoorlog.

12.10 CONCERT MARINIERSKAPEL DER KONINKLIJKE MARINE

📍 **Zaal 't Cromwiel, Steenbergen** kaarten: www.volhardingsteenbergen.nl/kaarten
Muziekvereniging Volharding

De Marinierskapel van de Koninklijke Marine verzorgt een programma dat in het teken staat van 75 jaar vrijheid. De Marinierskapel is uitgenodigd door muziekvereniging Volharding ter ere van het 175-jarig bestaan van de vereniging. De opbrengst is voor Spelenderwijs, een muzikaal project voor de basisscholen in Steenbergen en Welberg.

15.10 T/M 1.11 FOTO EXPOSITIE "VRIJ"

📍 **Gemeentehuis Steenbergen**
Fotoclub Brabantse Wal

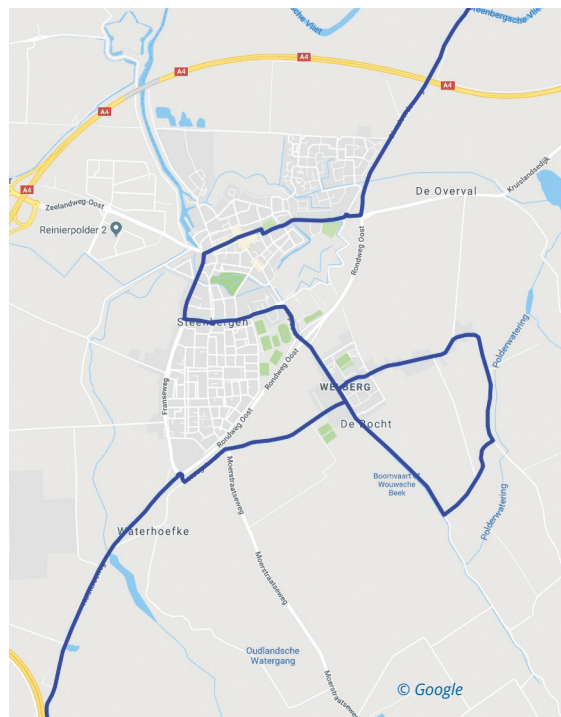
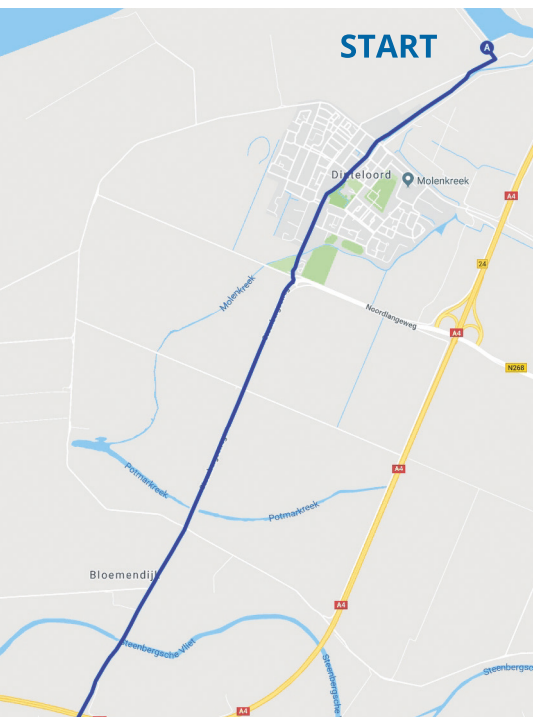
Leden van de Fotoclub hebben een expositie samengesteld met eigen werk rondom het thema Vrij. Deze tentoonstelling is tijdens openingstijden te bezichtigen in de hal van het gemeentehuis te Steenbergen.

26.10 TOERTOCHT HISTORISCHE VOERTUIGEN

📍 **Start Dinteloord** (09.00 uur), **finish Bergen op Zoom** (14.00 uur)
Bevrijdingsmuseum Zeeland i.s.m. St. Bevrijding Brabantse Wal en gemeente Steenbergen

Een stoet van historische voertuigen uit de Tweede Wereldoorlog trekt door de gemeente Steenbergen. Er rijden naar verwachting meer dan 80 voertuigen mee waaronder een of meer Sherman tanks. De start is in Dinteloord en de route loopt via Steenbergen en Welberg naar Bergen op Zoom. Bij de oorlogsmonumenten in Dinteloord, Steenbergen en Welberg vindt steeds een korte plechtigheid plaats ter nagedachtenis aan de gevallen. Houdt rekening met wegafsluitingen op de ochtend van de tocht.

Route: Havenweg • Westvoorstraat • Steenbergseweg • Dinteloordseweg • Nassaulaan • Kruispoort • (tegengestelde rijrichting) Grote Kerkstraat • Kaaistraat • Burgemeester van Loonstraat • Molenweg • Wipstraat • Kapelaan Kockstraat • Boomdijk • Canadezenweg • Groenedijk • Welbergsedijk • Corneliusstraat • Kapelaan Kockstraat • Hoogstraat • via de Halsterseweg richting Halsteren en Bergen op Zoom.

27.10 MEMORIAL DAY OF CANADA

📍 **Canadese oorlogsbegraafplaats, Ruytershoveweg, Bergen op Zoom** (11.00 uur)
Canada i.s.m. Stichting Bevrijding Brabantse Wal

Sinds 2014 vindt er jaarlijks een grote herdenkingsceremonie plaats op de Canadese begraafplaats in Bergen op Zoom om alle in Nederland omgekomen Canadese militairen te herdenken. De ceremonie wordt in nauwe samenwerking met Canadese autoriteiten georganiseerd. Vanwege 75 jaar bevrijding nodigt de organisatie tal van prominente gasten uit binnen- en buitenland uit.

30.10 LEZING: HET STEENBERGSE VERZET

📍 **Steenbergen**
Heemkundekring De Steenen Kamer

Historicus Frans van Eekelen verzorgt namens heemkundekring de Steenen Kamer een lezing over de rol van het Steenbergse verzet in aanloop naar de bevrijding. Locatie en tijdstip volgen nog.

31.10 T/M 2.11 ONTDEKKINGSTOCHT SLAG OM DE SCHELDE

📍 **Brabantse Wal**
Stichting Veteranen Steenbergen (VeSt) i.s.m. 't Ravelijn

Als onderdeel van het keuzevak Geüniformeerde Dienstverlening maken leerlingen van 't Ravelijn een tocht langs plekken die een rol hebben gespeeld in de Slag om de Schelde. Zij bezoeken ook een modern militair kamp, om de verschillen met toen te ontdekken. Tijdens de tocht haken Steenbergse Veteranen aan, om met de leerlingen te praten over vrede en veiligheid. De tocht eindigt met een "gathering together" bij het Bevrijdingsmonument te Welberg, aansluitend op de officiële herdenking van 2 november.

2.11 PROGRAMMA HERDENKING 2 NOVEMBER

Centrum Steenberg (vanaf 09.00 uur)

In de ochtend ontvangen de gemeente en werkgroep 75 jaar bevrijding een grote groep vertegenwoordigers van verschillende Canadese regimenten die Steenberg en Welberg hebben bevrijd. Zij krijgen een stadswandeling aangeboden door gidsen van de heemkundekring waarbij vrijwel alle etalages van het stadshart door Kunstforum zijn opgefleurd in het kader van de kunstexpositie "Vrede & Vrijheid".

Vanaf 10.00 uur vormt de markt en haar aanliggende winkelstraten het toneel voor de expositie "Living History". Twee re-enactment groepen zullen gekleed in authentieke uniformen verschillende aspecten van het soldatenleven uit de Tweede Wereldoorlog laten zien.

Klaproosviaduct Welberg (13.30 uur)

In de middag is het de beurt aan het Klaproosviaduct. Op deze prachtige locatie zal de dorpsraad Welberg om 13.30 uur een informatiepaneel onthullen, waarbij ook het concept van het beschilderen van een viaduct symbolisch zal worden overhandigd aan de Canadezen.

Bevrijdingsmonument "de Klok" aan de Canadezenweg, Welberg (14.30 uur)

Om 14.30 uur vindt de officiële herdenking plaats bij het bevrijdingsmonument "de Klok" aan de Canadezenweg. In die herdenking hebben de Canadese gasten het voortouw maar zijn ook rollen weggelegd voor de nabestaanden van de burgerslachtoffers, het gemeentebestuur, de Canadese Ambassade en de leerlingen van de Pius X school van Welberg. Er worden bloemen gelegd en de klok wordt samen met de mensen geluid.

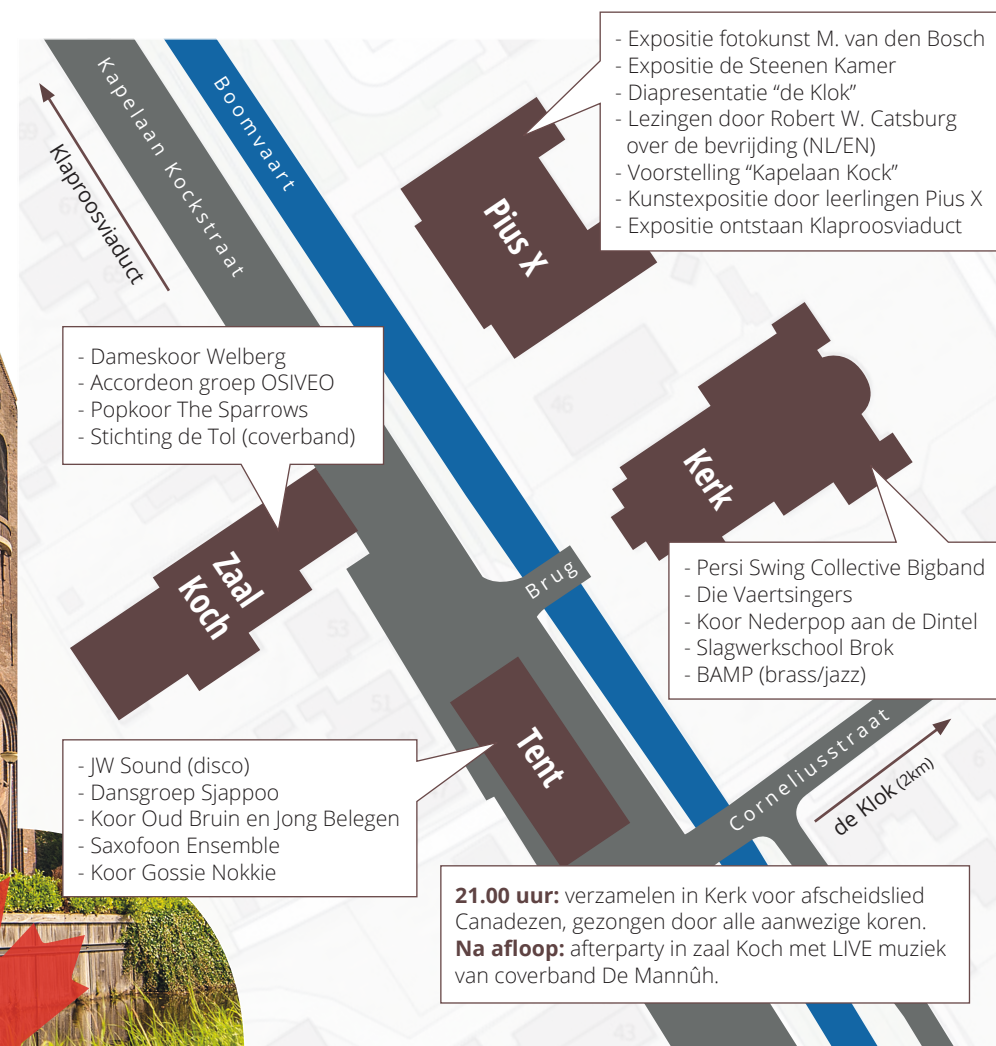

Foto: Karin Kriethout

AVONDPROGRAMMA "MEET & GREET" FESTIVAL

Centrum Welberg, Kapelaan Kockstraat (van 16:00 tot 21:00 uur)

Na afloop van het officiële herdenken bij het bevrijdingsmonument is iedereen van harte uitgenodigd om in het centrum van Welberg aan te sluiten bij de Meet & Greet met de Canadese gasten. De voorzitter opent om 16.15 uur het festival met de gasten en bewoners. Op verschillende locaties in het centrum van Welberg is er feest: live muziek, dans, theater, presentaties, films en lezingen.

3.11 BEVRIJDINGSPROGRAMMA MET HISTORISCHE FILM

📍 **De Vossenburcht, Nieuw-Vossemeer** (14.00 uur)
Heemkundekring Ambachtsheerlijkheid

Om 75 jaar bevrijding te vieren organiseert Heemkundekring Ambachtsheerlijkheid een middag met muziek en een lezing in het dorps huis. Op deze dag toont de heemkundekring ook voor het eerst de geheel gerestaureerde film met historische beelden over de bevrijding van het dorp.

December 1944: Britse militairen in Nieuw-Vossemeer

Foto: Heemkundekring Ambachtsheerlijkheid

9.11 CONCERT AMICITIA

📍 **Zaal 't Cromwiel, Steenbergen** (20.00 uur)
Harmonie Amicitia

Harmonie Amicitia organiseert in 't Cromwiel een bevrijdingsconcert. Samen met fanfare Lector et Emergo uit Zoutelande brengen ze een avondvullend programma ten gehore met afwisselende muziek. Het concert begint om 20.00 uur (zaal open 19.00 uur).

1.12 ADVENTSKOOR STEENBERGEN

📍 **Hervormde kerk, Steenbergen**
Koorgroep Welberg

Een adventsconcert, begeleid door het muziekgezelschap Divertimento, met als thema Vrede en Gerechtigheid. In het concert wordt een muzikale vertaling gezocht van de ideeën van de filosoof Emmanuel Levinas over de essentie van herdenken.

24.12 KERSTAVOND: LICHTJES OP OORLOGSGRAVEN

📍 **Erevelden Ruytershoveweg, Bergen op Zoom**

In navolging van het succes waarbij in 2018 op maar liefst 335 verschillende locaties lichtjes werden geplaatst bij de oorlogsgraven, gebeurt dat in 2019 weer. Een korte plechtigheid maakt deze herinnering tot een zinvol moment om stil te staan bij al het oorlogsleed. De Lichtjes op Oorlogsgraven op de erevelden van Bergen op Zoom wordt mede mogelijk gemaakt door de inzet van vele vrijwilligers, Rotary Club Bergen op Zoom Noord, Rotary Club de Brabantse Wal en de Stichting Bevrijding Brabantse Wal. Ook in onze gemeente zullen op kerstavond kaarsjes branden bij de oorlogsgraven.

THEY GAVE THEIR TOMORROW FOR OUR TODAY

Foto: Moreno Molenaar, mgrafeshots.com

4.5 DODENHERDENKING

📍 **Welberg, Steenberg en Dinteloord**

Tijdens de Dodenherdenking op maandag 4 mei zal in Welberg, Dinteloord en Steenberg worden stilgestaan bij de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog en bij hen die tijdens vredesoperaties zijn omgekomen.

4.5 HERDENKINGSCONCERT

📍 **Dinteloord**
Zangvereniging Tavenu Dinteloord

Zangvereniging Tavenu organiseert op 4 mei 2020 een herdenkinsconcert. Hoogtepunt is de uitvoering van het "Requiem voor de mens" van componist Rob Goorhuis. De herdenking is vrij toegankelijk en wordt samen met de Dinteloordse Oranjevereniging georganiseerd.

5.5 BEVRIJDINGSCONCERT

📍 **Steenbergen**
Muziekvereniging Volharding

Op Bevrijdingsdag 2020 zal muziekvereniging Volharding een concert geven ter gelegenheid van 75 jaar vrijheid. Nadere informatie over de locatie en te verwachten artiesten zal later dit jaar bekend worden gemaakt.

Enkele activiteiten zijn nog in voorbereiding. Het meest actuele programma is te vinden op de website van de gemeente: www.gemeente-steenbergen.nl/75jaarbevrijding

LINT VAN KLAPROZEN

De klaproos staat internationaal symbool voor de Gemeenbest slachtoffers, met name de Britse en Canadese, die vielen als gevolg van de twee wereldoorlogen. In Welberg verwijzen de klaprozen dan ook met name naar de 57 Canadese militairen die vielen tijdens de bevrijding van Welberg in november 1944 maar ook naar de dertig burgers die daarbij omkwamen.

Ontwerp © Ilja Bos

De dorpsraad Welberg heeft een eigen klaprooschildje laten ontwerpen dat bij de VVV in Steenberg of bij de dorpsraad zelf te koop is. Het schildje is gemaakt als symbool van vrede en vrijheid, met als doel een lint van klaprozen door Welberg en ver daarbuiten.

WERKGROEP 75 JAAR BEVRIJDING

Het programma waarmee we in de gemeente Steenbergen herdenken en vieren dat 75 jaar geleden West-Brabant werd bevrijd, is tot stand gekomen door de inzet van de werkgroep 75 jaar bevrijding. In deze werkgroep nemen vertegenwoordigers deel uit bijna alle kernen van de gemeente.

Secretaris Olav Reijers

✉ Postbus 6, 4650 AA Steenbergen

@ info@gemeente-steenbergen.nl

☎ 0167-543434

Deze brochure is een uitgave van de werkgroep 75 jaar bevrijding. In het programma kunnen wijzigingen optreden. Het meest actuele programma is terug te vinden op de website van de gemeente:

www.gemeente-steenbergen.nl/75jaarbevrijding

Ook op de Facebookpagina van de gemeente Steenbergen (@gemeentesteenbergen) zullen regelmatig aankondigingen, nieuwtjes en updates verschijnen.

Het programma is tot stand gekomen in samenwerking met de Stichting Bevrijding Brabantse Wal (SBBW). Voor meer informatie: **www.bevrijdingbrabantsewal.nl**